

de wonderbare visvangst in solentiname*

Solentiname: een geïsoleerde eilandengroep in het grote meer van Nicaragua. Er wonen een kleine duizend mensen: voornamelijk boeren en vissers. Op grote afstand van elkaar leven ze in eenvoudige, met stro bedekte hutjes. Op de zuidpunt van het grootste eilandver verwijderd van de drukke handelsroutes en moeilijk bereikbaar voor toeristen - staat een klooster: 'OL Vrouw van Solentiname', in het midden van de jaren zestig gesticht door de priester-dichter Ernesto Cardenal. In het klooster wonen de Columbiaanse dichter William Agudelo, zijn vrouw Teresita, hun kinderen Irene en Juan, en nog drie andere jongelui: Alejandro, Elbis en Laureano. Ze hebben weinig contacten met de buitenwereld en leiden een kontemplatief bestaan.

Op zekere dag stond Jezus aan de oever van het meer van Gennezaret, terwijl de mensen op Hem aandrongen om het woord Gods te horen.

Hij zag nu twee boten liggen aan de oever van het meer; de vissers waren eruit gegaan en spoelden hun netten.

Hij stapte in een van de boten, die van Simon, en vroeg hem een eindje van wal te steken. Hij ging zitten en vanuit de boot vervolgde Hij zijn onderricht aan het volk.

Toen Hij zijn toespraak had geëindigd zei Hij tot Simon: Vaar nu naar het diepe en gooi uw netten uit voor de vangst.

Simon antwoordde: Meester, de hele nacht hebben we gezwoeagd zonder iets te vangen; maar op uw woord zal ik de netten uitgooien.

Ze deden het en vingen zulk een massa vissen in hun netten, dat deze dreigden te scheuren. Daarom wenkten ze hun maats in de andere boot om hen bij het vangen te komen helpen. Toen die gekomen waren, vulden zij de beide boten tot zinkens toe.

Bij het zien daarvan viel Simon Petrus Jezus te voet en zei: Heer, ga van mij weg, want ik ben een zondig mens.

Ontzetting had zich meester gemaakt van hem en allen die bij hem waren door de vangst die ze gedaan hadden; en zo verging het ook Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, die met Simon samenwerkten. Jezus echter sprak tot Simon: Wees niet bevreesd, voortaan zult ge mensen vangen. Ze brachten de boten aan land en lieten alles achter om Hem te volgen.

(Lucas 5, 1-11)

Een aantal eilandbewoners komt 's zondags bij elkaar voor het vieren van de eucharistie. Er wordt niet gepreekt, maar samen praten ze, zonder veel omhaal van woorden, over het evangelie. Wat zij ervan zeggen heeft vaak veel meer diepgang dan de diepzinnige uitleg van de theologen. In hun eenvoudige taal staan ze dicht bij wat het evangelie te zeggen heeft. Dat is niet verwonderlijk, want de 'blijde boodschap' is voor de armen, mensen zoals zij, geschreven.

Veel van deze gesprekken vinden tijdens de viering in het kerkje van het klooster plaats. Andere in een tegenover liggend lokaaltje, waar ze samen het middagmaal gebruiken.

Elke zondag wordt er, eerst enkele exemplaren van het Nieuwe Testament rondgedeeld. Tenminste, aan hen die kunnen lezen, want velen zijn analfabeet. Een van hen die het best kan lezen leest de bijbelpassage voor die ze willen bespreken. Luisteren we naar het verhaal van de wonderbare visvangst.

We hebben vandaag eucharistie gevierd op het eiland La Venada en zitten nu buiten bij elkaar voor de hut van een der boeren. Vóór ons ligt het diepblauwe meer en onze boten liggen dichtbij de oever afgemeerd. Een jongen die op het eiland woont las ons het evangelie voor.

Hij zag nu twee boten liggen aan de oever van het meer; de vissers waren eruit gegaan en spoelden hun netten.

Natalia zegt: 'Toen Jezus de boten en de netten op het strand zag, wilde Hij ook graag vissen. Daarom klom Hij in een van de boten en begon van daaruit Zijn gelijkenissen te vertellen zoals een visser die zijn netten uitgooit. Toen Hij al die mensen aan de oever bij elkaar zag staan, voelde Hij zich een mensenvisser. En zo kwam Hij op de gedachte de eigenaar van de boot te vragen ook mensenvisser te worden'.

Don José Chavarria, die hier op het eiland La Venada kind aan huis is: 'Het bericht, dat Hij de Messias was, was overal al uitgelekt, en nu kwamen al de arme mensen naar Hem toe om zich te laten bevrijden van hun zorgen en ellende. Hij had medelijden met hen en daarom klom Hij in de boot om hen vandaaruit Zijn bevrijdende boodschap te brengen. En toen Hij merkte dat ze met zóvelen waren en dat er op de wereld nog veel meer waren, zei Hij tegen die vissers: Laatje beroep in de steek en help me al die mensen te bevrijden'.

Toen Hij zijn toespraak had geëindigd zei Hij tot Simon:

Vaar nu naar het diepe en gooi uw netten uit voor de vangst. Simon antwoordde: Meester, de hele nacht hebben we gezwoegd zonder iets te vangen; maar op uw woord zal ik de netten uitgooien. Ze deden het en vingen zulk een massa vissen in hun netten, dat- deze dreigden te scheuren.

Tomás Penna, een goed visser: 'Misschien gebeurde dat wel allemaal omdat het weer ongunstig was. Ze hadden de hele nacht gevist, zonder ook maar iets te vangen. Het had geen zin de netten nóg eens uit te gooien. Maar omdat Hij het zei ... Simon probeerde het nog maar een keer. Alleen maar omdat hij in Hem geloofde. Hij had anders geen enkele reden, want hij wist dat het weer ongunstig was'. Iemand anders voegt daar aan toe: 'Het was zijn geloof, dat hij zoveel vissen ving'. Nog een ander: 'Hij noemt hem Meester, omdat hij naar Zijn woorden geluisterd heeft. Hij heeft daar niet alleen zijn netten zitten schoonmaken'.

Felipe: 'Ik denk dat hij Hem als een soort chef beschouwde, die hem iets wilde leren'.

Julio: 'Ofschoon Hij net als jij een arbeider was. Simon trok tot dan toe niet met Jezus rond, hij was slechts de eigenaar van deze boot. Maar vanaf het moment dat hij Jezus vanuit zijn boot de mensen hoorde toespreken, noemde hij Hem zijn Meester. En toen Jezus hem het advies gaf het net nog eens uit te gooien, gehoorzaamde hij meteen. Hij zegt: omdat Jij het bent, die het me aanraadt ... Heeft dat iets te maken met ons leven?' 'Natuurlijk', zegt Don José, 'Hij laat ons zien, dat alles om het geloof draait. Simons ogen gingen open, hoewel hij maar een eenvoudig visser was. Hij wist al, wie Jezus was en hij geloofde in Hem'.

'Wie geen geloof heeft, heeft niets!' roept Natalia uit.

Ik zeg: 'Dat is een hele praktische les voor ons: met het geloof kunnen we wonderen doen'.

Tomás Penna: 'Volgens mij had Jezus heel gewoon medelijden met die mensen en wilde Hij hen helpen. Hij dacht dat een wonder daar goed aan zou doen. Hij geeft hen echter geen rijkdom, want daarmee zou Hij hen niet gered hebben; integendeel, rijkdom zou hen eerder korrump gemaakt hebben. Daarom laat Hij Petrus, Simon Petrus, een klein wonder doen: vis vangen. Het was een wonder dat hen niet rijk zou maken, maar bescheiden. Van deze vissen zou niemand rijk worden, maar ze

zouden Hem op Zijn woord geloven. Zo moet niemand van ons hier denken dat hij een wonder zou doen om zich te verrijken. Om wonderen te doen moet je bescheiden zijn. Ik vraag me af of we misschien nog meer lering kunnen trekken uit deze wonderbare visvangst'. Fernando, een van de jongens die op het eiland woont, zegt: 'Ik denk, Ernesto, dat we er nóg iets van kunnen leren. Volgens mij dient dit voorbeeld van het net en de vissen ervoor om ons op een ander wonder te wijzen dat Jezus later zou doen. Wij zagen dit wonder eerst alleen maar als vissen die in een net zitten, maar nu zien we ook nog iets anders: het net zou Zijn leer kunnen zijn en wij de vissen die in Zijn net terecht komen'.

Chael: 'Herinnert jullie dat niet aan een lied ... hoe heet het ook al weer?'

Een aantal begint te zingen: 'We moeten ons laten vangen .. .'

Natalia: 'Door Christus ja, net zoals vissen!'

Felipe Penna: 'Door Christus, juist. Maar niet door anderen. Je moet weten door wie je je laat vangen. Dat betekenen de vissen in het net. De eerste die opgevisst werd, was Petrus',

Bij het zien daarvan viel Simon Petrus Jezus te voet en zei: Heer, ga van mij weg, want ik ben een zondig mens.

Oscar: 'Misschien had hij nauwelijks het gevoel dat hij een zondaar was. Natuurlijk was hij een zondaar, zoals ieder van ons, maar tot dan toe had hij daar niets van gemerkt. En als hij dan bij het wonder betrokken raakt, voelt hij zich slecht en kan zich wel voor zijn kop slaan, nietwaar?'

Een van de Altamiranos, bewoners van het eiland La Venada, die zich gespecialiseerd hebben in de vangst van zwaardvissen: 'Misschien heeft dat iets te maken met gebrekkig geloof. Het geloof in de ander, in alle anderen, niet? Want dat onderscheidt ons van de anderen. Iemand die nergens in gelooft staat geïsoleerd van alle anderen. Gebrekkig geloof is daarom een zonde. Petrus had niet genoeg geloof en daarom zei zijn Meester hem het net uit te gooien, niet?'

Julio Mairena: 'Ik denk dat het hierom gaat: de wereld zit vol schuldgevoelens. De armen hebben angst voor de intellectuelen en de rijken -. zij zijn de intellectuelen. Petrus voelde zich minderwaardig in Gods aanwezigheid. Hij wist niet, dat Jezus juist voor de armen en de zondaars gekomen was. En hij dacht er niet aan dat Jezus - hoe wijs Hij ook was - in ieder geval tot de armen behoorde. Hij dacht dat dat niet kon samengaan'.

Ik zeg: 'Misschien is dit schuldgevoel waarover Julio spreekt, hetzelfde als wat in het evangelie als een soort angst naar voren komt. We lezen in de volgende verzen:

Ontzetting had zich meester gemaakt van hem en allen die bij hem waren door de vangst die ze gedaan hadden; en zo verging het ook Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, die met Simon samenwerkten.

Marcelino: 'Ik denk dat deze angst altijd bij armen aanwezig is. Van iemand die geld heeft denken we dat hij zich in onze aangelegenheden kan mengen en dat wij daar niets aan kunnen doen. En tegenover een intellectueel voelen we ons heel klein en onbetekenend. Wij hebben altijd angst dat rijken en intellectuelen ons kunnen terugwijzen'.

Jezus echter sprak tot Simon: Wees niet bevreesd, voortaan zult ge mensen vangen.

Don Julio Guevara, een uitstekend visser: 'Hij wilde met één enkel woord zeggen dat hij net zoals Hij moest zijn, klopt dat? Jezus was een mensenvisser' .

Een jongeman zegt: 'Hij zocht vissers en andere arbeiders die Hem bij zijn werk moesten helpen, geen welgestelde heren. Dat deed Hij omdat juist de arbeiders de wereld werkelijk veranderen. En zij zijn ook geroepen om heer en meester over de wereld te zijn. Velen van hen wisten dat niet, maar Jezus wel'.

Een meisje zegt: 'Dat is duidelijk, Hij kon geen luilakken gebruiken, geen uitbuiters, die op de zak van anderen teren. Hij zocht arbeiders, vaklieden, zoals deze vissers, die Hij *tot* mensenvissers maakte'.

En een van de vrouwen: 'Dat deed Hij omdat zij ook de armen moesten zoeken, aan wie nooit iemand aandacht schonk. Mensen die nooit meetellen. Zoals Hij tot Petrus zei het net daar uit te gooien, waar naar zijn idee geen vis zat - en toch raakten de netten helemaal vol'.

Olivia: 'Dat moet voor ons heel duidelijk zijn: al diegenen die daar bij elkaar waren, waren allemaal verstrikt in hun eigen egoïsme en individualisme, even glibberig en schuw als de vissen ... Wij zijn allen de wonderbare visvangst'.

Ze brachten de boten aan land en lieten alles achter om Hem te volgen.

De jonge Julio: 'Ja, ze gingen met Hem mee, omdat ze al in Hem geloofden. Het enige wat ze meenamen was dit geloof en het vertrouwen op iemand die zo'n wonder kon doen .. '.

Natalia: 'Ze lieten hun werk gewoon liggen. Ja, ze lieten hun boten en netten liggen .. '.

Rodolfo: 'Misschien waren het wel zulke slechte boten als die van onze koöperatie .. '.

Natalia: 'Ze waren arm, maar ze bezaten toch wel iets. Maar ze lieten alles in de steek om Jezus te volgen'. Doná Angela: 'Ze lieten zich door Hem vangen'.

Een van de andere jongens zegt: 'Dat was de echte wonderbare visvangst en niet de vissen die ze gewoonlijk uit hun netten haalden. En later visten ze op ons, en daarom zijn wij hier bij elkaar, zoals Dona Olivia zegt' .

Marcelino: 'Omdat die vissers hun boten en alles daar zomaar achterlieten, kwam het woord Gods op onze eilanden. Misschien zouden wij dit woord in de toekomst ook naar de tegenoverliggende kusten kunnen brengen. Naar Papaturra misschien, of naar San Carlos, San Miguelito .. '.

Don Julio: 'Tot nu toe visten we alleen maar naar vissen uit het meer, maar nu weten we dat we ook op mensen kunnen vissen, - als we tenminste ons hele hebben en houden overboord gooien'.

Felipe zegt: 'Ja, daar komt het op aan, Ernesto. Ik denk dat we als vissers die we zijn of gaan worden, goed erop moeten letten dat we niet alleen maar voor ons eigen belang vissen. Er zijn veel mensen die tot het christendom behoren, maar er slechts op uit zijn anderen te gebruiken voor zichzelf. Maar Jezus' visvangst dient tot heil van de gehele mensheid. Het is de visvangst van de naastenliefde' .

Alejandro: 'Het kan gebeuren, dat we ons ook zo voelen als iemand die de hele nacht heeft gewerkt zonder iets te vangen. Hij is moe en heeft geen zin om verder te gaan. En dan zien we dat het anderen in de rest van Nicaragua en overige landen ook zo vergaat: ze hebben absoluut niets gevangen. Maar dat mag ons niet ontmoedigen. Dit is namelijk een wonderbare visvangst en als je daaraan steeds denkt, heb je plotseling je netten vol'.

Wanneer we uit elkaar gaan, waait er een frisse wind vanuit het zuiden en vele kleine golfjes rimpelen het blauwe meer.

* * *

Op deze wijze ontrafelt een groepje eenvoudige vissers en boeren van de eilandengroep Solentiname in Nicaragua een bijbeltekst. Het verhaal is hen op de huid geschreven. Het is bijna ongelooflijk hoe zij in hun verrassende eenvoud de kern van de 'blijde boodschap' tot zich laten komen. Maar niet álle bewoners komen 's zondags bij elkaar. Niet allen hebben een boot. Anderen staan er nog wat onwennig tegenover. Weer anderen zijn te sterk door de anti-kommunistische propaganda beïnvloed of hebben angst om te komen. De overval op een kantoor van de Nationale Garde in San Carlos was voor de ex-diktator Somoza aanleiding de gemeenschap van Solentiname uit de weg te ruimen. Militairen verwoestten alle huizen en gemeenschappelijk bezittingen; ze vervolgden, arresteerden en doodden vele boeren en vissers met hun vrouwen en kinderen.

* Vgl. Ernesto Cardenal, *Das Evangelium der Bauern von Solentiname. Gespräche über das Leben Jesu in Lateinamerika. Bd 1.* Mohn, Gütersloh, 1979, blz. 89-94.